

ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Γ΄ ΤΑΞΗ ΕΠΑΛ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΑΠΟ ΤΟΝ 20^ο ΣΤΟΝ 21^ο ΑΙΩΝΑ

A. Μη λογοτεχνικό κείμενο

Η Διασπορά προσφέρει τεχνογνωσία για να πρωταγωνιστήσει η Ελλάδα στην τεχνολογία

Ο Πέτρος Κουμουτσάκος είναι διακεκριμένος Έλληνας καθηγητής του Πανεπιστημίου Χάρβαρντ. Το κείμενο αποτελεί μέρος της συνέντευξή του στον Δημήτρη Μανώλη για το Αθηναϊκό - Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων. (31 07 2022). (Διασκευή συντομευμένη).

- Είστε πρόεδρος του Ελληνικού Ινστιτούτου Προηγμένων Μελετών (HIAS), το οποίο πρόσφατα πραγματοποίησε το πρώτο του συμπόσιο. Πώς δημιουργήθηκε αυτή η πρωτοβουλία, ποια ανάγκη οδήγησε στη γέννησή της, τι προσδοκείτε και τι φιλοδοξείτε;

Το HIAS δημιουργήθηκε από την πίστη ότι η επιστημονική κοινότητα της Διασποράς είναι πόρος υψηλών τεχνικών γνώσεων και διεθνών εμπειριών που μπορεί να είναι πολύτιμος στη λύση προβλημάτων στην πατρίδα μας.

Φιλοδοξία μας είναι να μπορέσουμε να μεταφέρουμε τις γνώσεις μας και τις εμπειρίες μας στην Ελλάδα και ιδιαίτερα στους νέους ανθρώπους. Ενδιαφερόμαστε πολύ να έχουμε διάλογο με όλους τους παράγοντες της ελληνικής κοινωνίας όπως και οι γνώσεις κι εμπειρίες επιστημόνων της Διασποράς να μεταφερθούν σε αναπτυξιακές δραστηριότητες στην Ελλάδα. Όνειρό μας είναι βοηθήσουμε να δημιουργηθεί ένα οικοσύστημα που καλλιεργεί και υποστηρίζει τη βασική έρευνα στην Ελλάδα, γιατί αυτή είναι κύριος μοχλός της καινοτομίας. Θα θέλαμε να αποκτήσουμε μόνιμη φυσική παρουσία στην Ελλάδα, για συναντήσεις, εργασία και συνεχή επικοινωνία με την πατρίδα. Ίσως στο μέλλον να υπάρξει ένας χώρος όπου επιστήμονες της Διασποράς θα μπορούν να έρχονται για να εργαστούν και να βοηθήσουν στην εισαγωγή προγραμμάτων και κεφαλαίων για έρευνα από όλον τον κόσμο. Υπάρχουν πάρα πολλές ιδέες και μεγάλη διάθεση και είμαστε πάντα ανοικτοί σε προτάσεις για να καλύψουμε το κενό ανάμεσα στο τι γνωρίζουμε και τι χρειάζεται στην Ελλάδα.

- Πώς μπορεί να μεταλαμπαδευτεί η γνώση των κορυφαίων Ελλήνων επιστημόνων του εξωτερικού στο ελληνικό οικοσύστημα έρευνας και καινοτομίας; Ειδικότερα, πώς μπορεί το HIAS να βοηθήσει τη χώρα, ποιες ευκαιρίες είναι προσανατολισμένο να αξιοποιήσει και σε ποιους τομείς εστιάζει; Ποιες είναι οι κυριότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζετε;

Θα ήθελα να συγκεκριμενοποιήσω αυτήν την ερώτηση στον χώρο των φυσικών επιστημών και της τεχνολογίας, όπου συγκεντρώνεται το ΗΙΑΣ. Οι γνώσεις όλων των επιστημόνων είναι πέρα από σύνορα. Αλλά διαφέρουν πολύ οι συνθήκες παραγωγής και κατανάλωσης της γνώσης στις διάφορες χώρες. Η εμπειρία που θα μπορούσε ίσως να μεταλαμπαδευτεί πρώτη είναι μερικοί από τους τρόπους που έχουν άλλες χώρες να δίνουν ευκαιρίες σε επιστήμονες να παράγουν γνώση και αυτή η γνώση να μεταφράζεται σε λύσεις κοινωνικών και τεχνολογικών προβλημάτων. Θεωρώ σημαντικό στοιχείο την ενθάρρυνση της περιέργειας και της εξερεύνησης, καθώς και την ύπαρξη αξιοκρατίας και συνεχούς συναγωνισμού σε όλα τα επίπεδα. Ας το ονομάσουμε μια κουλτούρα ισότιμης μόρφωσης και ενθάρρυνσης της αριστείας. Αλλά για να μεταλαμπαδευτεί κάτι χρειάζεται η φωτιά, αλλά και το περιβάλλον για να πιάσει.

Χρειάζονται ενέργειες σε κάθε κομμάτι από το οικοσύστημα της γνώσης που ξεκινά από τα πανεπιστήμια και φτάνει στην οργάνωση της οικονομίας και της διοίκησης του κράτους. Χρειάζονται αλλαγές σε πολλά επίπεδα και σε βάθος χρόνου. [...] Επιτρέψτε μου τη σκέψη πως εδώ χρειάζεται μια κοινή πολιτική βούληση που να ξεπερνά τα χρονικά και ιδεολογικά όρια της εκάστοτε κυβέρνησης. Αν συμφωνήσουμε ότι η γνώση είναι ένας σημαντικός κοινωνικός πλούτος που πρέπει να είναι διαθέσιμος σε όλους και που πρέπει συνεχώς να καλλιεργείται και να τροφοδοτείται με σημαντική χρηματοδότηση, θα ήταν μια καλή αρχή. Θα ήθελα να πιστεύω ότι αυτή η σκέψη δεν είναι ουτοπία.

Το ξαναλέω, υπάρχουν καταπληκτικές ερευνητικές ομάδες και κέντρα έρευνας στην Ελλάδα. Φέροντας τη συνιστώσα της Διασποράς θα βοηθούσε να μεγαλώσουν αυτά και να δημιουργηθούν περισσότερα.[...]

A3. (μονάδες 25)

Διαβάζοντας την συνέντευξη αυτή, προβληματίζεσαι και ως μελλοντικός επιστήμονας που τον /την ενδιαφέρει η πρόοδος της επιστήμης και της έρευνας στη χώρα σου γράφεις μια επιστολή (200-250 λέξεων) στους πολιτικούς αρχηγούς όλων των κομμάτων στην οποία θα τεκμηριώνεις τη σημασία της ανάπτυξης ερευνητικών επιστημονικών κέντρων στη χώρα και τις προτάσεις σου, για να υλοποιηθεί αυτό το φιλόδοξο σχέδιο.

Μονάδες 25

B. Λογοτεχνικό κείμενο

ΒΑΛΤΕΡ ΠΟΥΧΝΕΡ [1947 -]

Η μαγεία της επιστήμης

Το ποίημα προέρχεται από τη συλλογή «Το χώμα των λέξεων» ανθολόγιο ποίησης 2017, εκδ. Αρμός. Αθήνα 2020.

Το άγνωστο δεν είναι ποτέ
τελείως άγνωστο.

Και η μαγεία και η επιστήμη
υποθέσεις κάνουν για το επιστητό
που διαφεύγει της κατανόησης του ανθρώπου.

Ίσως το άγνωστο είναι το κατά βάση
οικείο, που υπάρχει ήδη μέσα μας
απλώς δεν το συνειδητοποιήσαμε
όπως ένα μεγάλο μέρος
των λειτουργιών του σώματος.

Ίσως είναι και το κατ' αρχήν απρόσβατο¹
για την αντίληψη την περιορισμένη
ναι μεν βιώνεται μα δεν κατανοείται
αινιγματικό, χωρίς εξήγηση.

Ίσως όμως είναι κάτι ρευστό
σαν τον υδράργυρο που δεν πιάνεται
και κάθε πρόοδος της γνώσης
ανοίγει και άλλα πεδία του άγνωστου
αν και αυτό το παιχνίδι έχει τα όριά του.

Η μυστική γνώση των αλχημιστών
οι απόκρυφες διδαχές ιερών βιβλίων
μαντεία και προφήτες, μάγοι και μέντιουμ
το πλέγμα των κυμάτων, ραδιοτηλεσκοπία
νανοφυσική και κβαντική μηχανική
η σχετικότητα των μετρήσιμων
μας γυρίζουνε πάλι πίσω
τα έτη φωτός, των κουαρκς η υφή
οι υποθέσεις της μακρομικροφυσικής

¹Απρόσβατο: απλησίαστο

τα τεχνάσματα της τεχνολογίας
της τέχνης οι φανταστικές τεχνικές
της μαγείας τα μυστικά μέσα
της επιστήμης τα θαυμαστά επιτεύγματα

η πίστη και ο στόχος
τα μέσα και η μέθοδος .

B3. (μονάδες 25)

Να ερμηνεύσεις με στοιχεία από το ποίημα γιατί το ποιητικό υποκείμενο θεωρεί ότι η επιστήμη διαθέτει μαγεία. Ποιες είναι οι δικές σου σκέψεις για την σχέση επιστήμης και μαγείας;

Μονάδες 25